

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

Anotace

Aktivita je zařazena bezprostředně před setkáním s pamětníkem, o kterém během aktivity studenti zjistí základní informace (životní data, případně významné události, které zažil). Studenti si v aktivitě vyzkoušejí, jaké otázky při rozhovoru fungují, jak lze rozpovídat nemluvného pamětníka, zjistí, co je při povídání s pamětníkem zajímavé, a v týmu si sestavují otázky, které by chtěli pamětníkovi položit.

Vzdělávací cíle

- Studenti se připravují na setkání s pamětníkem a natáčení rozhovoru s ním.
- Studenti si sepíší, na co se chtějí pamětníka zeptat.
- Studenti si vyzkoušejí, že je výhodné pokládat otevřené otázky.

Cílová skupina

Studenti 1. a 2. ročníku SŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií

Kompetence

sociální a občanské schopnosti, komunikace v mateřském jazyce, kulturní povědomí a vyjádření

Časová dotace

60 min

Pomůcky

pracovní list a stručný medailon pamětníka, psací potřeby, tabule/flipchart, fixy, techniku na přehrání dříve vzniklých rozhovorů (mohou být mobily a repráčky dětí).

Postup

1. V evokační části se se studenty vraťte ke krátkým nahrávkám, které studenti udělali se svými příbuznými/známými v rámci domácí přípravy.

Rozdělte studenty do skupinek zhruba po třech. Ve skupince si poslechnou své rozhovory. Úkolem bude vypsát si do pracovního listu do prvního sloupce otázky, které vyvolaly zajímavé odpovědi respondentů, do druhého takové, které rozhovor nikam neposunuly. Ve skupině potom studenti přemýšlí, zda se z jejich zjištění dají udělat nějaké obecnější závěry. Ty pak postupně prezentují ostatním spolužákům.

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

2. V části uvědomění rozdejte studentům stručný medailon pamětníka se základními životními daty a také pracovní list.

Pro účely aktivity je potřeba, abyste pro studenty připravili krátký medailon pamětníka. Nemusí být dlouhý, stačí jedna normostrana A4 nebo o něco méně. Medailon by měl obsahovat základní životní data, popis významných životních událostí a časové údaje, kdy se staly. Je-li pamětníkem příbuzný nebo známý některého ze studentů, motivujte ho, aby tento medailon pro své spolužáky připravil on/ona. Do přípravy medailonu lze zapojit studenty i v případě, kdy se s pamětníkem osobně neznají - základní údaje o jeho životě mohou zjistit např. telefonicky.

Když se připravujete na rozhovor s pamětníkem, je dobré řídit se těmito zásadami:

- Znát dopředu v hrubých obrysech pamětníkův životopis.
- Probrat jej se žáky před návštěvou a pomoci jim s přípravou otázek (i když je pak třeba nevyužijí).
- Vytipovat zásadní body v pamětníkově životě a na ně směřovat otázky, ale vždy zaznamenat i to, co těmto momentům předcházelo a co následovalo.

Po přečtení medailonku si studenti samostatně vyplní tabulku v pracovním listu (případně si takovou tabulku mohou sami vytvořit do svých projektových portfolií).

Vyzvěte studenty, aby si do levého sloupce tabulky zapsali co nejvíce událostí z pamětníkovy života. Ať také počítají a domýšlejí: Kdy chodil pamětník do základní školy? Kdy byl plnoletý? Kdy mu bylo 30, 40, 50...?

Nyní je vyzvěte, aby využili své paměti, svých poznámek, učebnic a jiných zdrojů informací a do pravého sloupce tabulky zapsali události tzv. „velkých dějin“. Nemusí jít pouze o notoricky známé události, jako je druhá světová válka, byť by tam neměly chybět. Sdílejte společně informace z tabulky.

Poté si každý sám sestaví otázky, které by chtěl pamětníkovi položit (stačí 4–5 otázek), prostor na sepsání otázek je v pracovním listu Na co se ptát pamětníka.

Následně postupujte metodou sněhové koule: sestavte ze studentů dvojice, studenti si během stanovené časové lhůty (5–7 minut) ve dvojicích pročtou otázky, které si sestavili, a vyberou společně takové, které jim přijdou užitečné, případně formulují společně nové. Po uplynutí časové lhůty udělají studenti trojice a postupují stejným způsobem. Na závěr předčítají trojice nahlas otázky, které si připravily a které mají zapsané ve svých pracovních listech.

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

Následně nechte studenty ve trojicích projít část pracovního listu, která se věnuje shrnutí otázek: studenti si ověřují, že jim sestavené otázky pomohou dozvědět se následující:

- Vědí, kde a kdy se pamětník narodil.
- Mají informace o jeho dětství.
- Pamětník popsal událost, která se výrazným způsobem odrazila v jeho životě – studenti vědí, kdy se událost odehrála, jakou roli v ní hrál pamětník, koho se také týkala, co hrálo v události důležitou roli, jaké byly její důsledky pro pamětníka.
- Studenti dokážou popsat důležité události pamětníkova života s podrobnostmi – proč si na událost pamatuje, jak ji prožíval, jaké pocity v něm zůstaly dodnes.
- Pokud je to potřeba, nechť si studenti doplní svůj seznam otázek o další.

V následující části si studenti zkusí odpovědět na uzavřenou a otevřenou otázku z pracovního listu a zdůvodnit si, v čem spočívá výhoda kladení otevřených otázek při rozhovoru. Nejprve nechť si studenti zodpoví dvě otázky z pracovního listu, poté vedte diskusi nad výhodami otevřených otázek a případně nechte studenty vymýšlet další dvojice otevřených a uzavřených otázek. Mají ve svém seznamu otázek otázky otevřené?

3. Někdy se stane, že pamětník není výřečný, odpovídá jedním slovem nebo často používá odpověď „Nevím“. Zamyslete se se studenty nad tím, jak pomoci takovému pamětníkovi rozprávět se. Využijte pracovní list. V pracovním listu studenti naleznou seznam otázek, které jim mohou pomoci pamětníka rozprávět. Seznam mohou využít podle vlastního uvážení a situace a samozřejmě ho mohou doplnit o otázky vlastní.

A tady najdete pár tipů na otázky, které vám pomohou pamětníka rozprávět, nastolit příjemnou náladu a takzvané prolomit ledy:

- ***O čem v poslední době přemýšlíte?***
- ***Jaké je vaše největší přání?***
- ***Jaký byl přelomový okamžik vašeho života?***
- ***Kdy jste byl na sebe hrdý?***
- ***Co byla ta nejhezčí věc, která vás v životě potkala?***
- ***Co byla ta nejlepší věc, kterou jste v životě udělal?***
- ***Na co v životě nikdy nezapomenete?***
- ***Na koho v životě nikdy nezapomenete?***
- ***Kdo vás v životě ovlivnil a jak?***
- ***Kdybyste byl učitel, co byste děti učil a proč?***
- ***Co bylo pro vás v životě nejzajímavější?***
- ***Kdo vám v životě nejvíce pomohl? Při jaké příležitosti?***
- ***Kdy jste byl v životě nejšťastnější?***
- ***Co jste se v životě naučil?***

NA CO SE PTÁT PAMĚTNÍKA

metodický list

- ***Co vám v životě dodávalo odvalu?***
- ***Kdy jste se v životě nejvíc nasmál?***
- ***Kdy jste měl v životě největší strach?***
- ***Chtěl byste ve svém životě udělat něco jinak?***
- ***Co byste chtěl vzkázat mladým lidem?***

A určitě sami přijdete na mnoho dalších věcí, na které byste se chtěli zeptat...

4. Ved'te se studenty reflexi: Co při aktivitě zjistili? O čem budou přemýšlet před natáčením?
Co je dobré vzít si s sebou?

